

Characteristics of Doctoral Students: A Systematic Review Based on Kitchinham and Charters

Mohammadreza Nasiri

Doctoral Student of Knowledge and Information Science Department, University of Qom, Qom, Iran. Email: mnasiri1989@gmail.com

Rahele Karimian

Doctoral Student of Knowledge and Information Science Department, University of Qom, Qom, Iran. Email: r.karimian13691@gmail.com

Bentol-Hoda Khabazan

Doctoral Student of Knowledge and Information Science Department, University of Qom, Qom, Iran. Email: khabazan.lib@gmail.com

Mahdi Mohammadi

Associate Professor, Faculty Member of Knowledge and Information Science Department, University of Qom, Qom, Iran. (Corresponding author). Email: mahdi.mohammadi203@gmail.com

Received: 2024-02-09   Revised: 2024-06-05   Accepted: 2024-06-11   Published: 2024-06-19

Citation: Mohammadi, M., Nasiri, M. R., Karimian, R., & Khabazan, B. (2024). Characteristics of Ph.D. students: a systematic review based on Kitchinham and Charter's model. *Library and Information Science Research*, 14(1), 177-200. Doi: 10.22067/infosci.2024.86520.1194

Abstract

Introduction: Human capital is widely acknowledged as the most critical asset of any organization, and employee training is indispensable for enhancing productivity. Doctoral programs, by offering specialized training across diverse fields, play a pivotal role in cultivating a skilled and specialized workforce. Through the acquisition of specific attributes, doctoral students can serve as a highly skilled labor force within organizations, contributing to increased efficiency and productivity. The objective of this study is a systematic review of existing research on the characteristics of doctoral students to identify these qualities, assess the current state of research in this domain, and pinpoint research gaps.

Methodology: This applied research employed a systematic review methodology adhering to the Kitchenham and Charters model (2007) to identify the anticipated characteristics and indicators of doctoral students. The process entailed: Establishing the research necessity, formulating research questions, identifying reliable databases, and Determining relevant keywords. A three-stage screening process, examining titles, abstracts, and full content, was employed to eliminate irrelevant and duplicate items. This yielded a final dataset of 135 studies (92 foreign and 43 domestic), comprising journal articles, conference papers, and theses.

Findings: The focal point of this research is to investigate four primary inquiries concerning the anticipated attributes of doctoral students.

The first inquiry pertains to the expected personal characteristics of doctoral students. These personal characteristics have been categorized into three domains: behavioral, psychological, and ethical. Behavioral characteristics encompass diligence, perseverance, persistence, energy, intelligence, tenacity, courage, risk-taking, self-awareness, opportunism, sense of duty, responsibility, independence, project autonomy, flexibility, adaptability, emotional

well-being, curiosity, sensitivity, and foresight. Ethical characteristics encompass politeness, integrity, composure, dedication, impartiality, reliability, organization, adherence to ethical principles, and personal presentation. Psychological attributes include cognitive abilities, motivation, self-assurance, self-awareness, stress and anxiety management, psychological acumen, overall health, a balanced approach to perfectionism, creativity, critical and philosophical thought, receptivity to feedback, teamwork, decision-making, adaptability, time management, strong interpersonal abilities, problem-solving, planning, financial literacy, work-life-study balance, leadership, communication, verbal proficiency, and public speaking. The second question pertains to research-related attributes, which are classified into two categories: research competencies and research focus. Research competencies encompass mentorship and the capacity to guide research endeavors, writing proficiency, research methodology, bibliographic and computational abilities, attention to detail and breadth of perspective within research undertakings, adherence to research ethics, research experience, and information retrieval skills. Research focus pertains to factors such as interest in the research domain, selection of a suitable thesis topic, goal-oriented research activities, the quality of research and thesis, and participation in research projects.

The third research question pertains to educational characteristics, which are classified into two categories: learning skills and teaching skills. Learning skills encompass discussion, academic interaction, a continuous learning disposition, and the ability to participate in and leverage academic social networks. Teaching and learning skills include entrepreneurship training, mentorship, pedagogical abilities, and prior teaching experience.

The fourth research question pertains to professional characteristics, which are classified into two categories: professional skills and professional interactions. Professional skills encompass the ability to provide professional consulting services, proficiency in foreign languages, computer literacy, leadership capabilities, expertise, adherence to professional and legal ethics, professional experience, academic and educational qualifications, capacity for collaborative projects, employment within a specialized field, and knowledge of field experts. Professional interactions involve cultivating professional networks, engaging with professional institutions, awareness of career trajectories, and industry interaction.

Furthermore, the findings indicate that domestic research has placed greater emphasis on personal characteristics such as creativity, responsibility, commitment, and problem-solving skills. In contrast, foreign research has predominantly focused on behavioral health issues. While both bodies of research acknowledge the importance of self-awareness, domestic studies additionally emphasize motivation, whereas foreign studies prioritize stress management and psychological literacy. Perseverance and persistence were highlighted more frequently in domestic research.

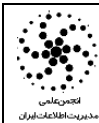
With regard to research capabilities, both domestic and foreign studies concur on the significance of research conduct and ethical adherence. However, foreign research has shown a particular interest in thesis topic selection and research passion. In terms of educational aspects, foreign research has emphasized academic interactions and network utilization, while domestic studies have primarily focused on discussions. Both streams of research recognize the importance of entrepreneurship training and teaching skills.

Concerning professional attributes, foreign research has accentuated the value of specialization, while domestic research has prioritized leadership skills. Both bodies of research highlight the significance of foreign language proficiency, professional networking, and industry engagement.

Conclusion

This study demonstrates that doctoral students require a confluence of personal, educational, research, and professional competencies to achieve success. Findings suggest that cultivating psychological, research, and managerial acumen, coupled with a focus on academic discourse and language proficiency, can significantly enhance doctoral student outcomes. Moreover, the study illuminates gaps in domestic research pertaining to work-life balance, psychological well-being, research purpose, and innovation, thereby identifying areas ripe for further exploration. Beyond individual student attributes, this research emphasizes the influence of faculty mentorship, the academic milieu, and post-graduation employment outcomes on the overall quality of doctoral programs.

Keywords: Doctoral students, Systematic study, Individual characteristics, Research characteristics, Educational characteristics, Professional characteristics, Doctoral program

پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی

دسترسی آزاد

<https://infosci.um.ac.ir>

مقاله پژوهشی

ویژگی های دانشجویان دکتری: یک مطالعه نظام مند براساس مدل کیچینهام و چارتر

محمد رضا نصیری ^{ID}

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران؛ mrnasiri1989@gmail.com

راحله کریمیان ^{ID}

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران؛ r.karimian13691@gmail.com

بنت الهدی خبازان ^{ID}

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران؛ khabazan.lib@gmail.com

دکتر مهدی محمدی ^{ID}

دانشیار، عضو هیات علمی گروه آموزشی علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشگاه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول). mahdi.mohammadi203@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۲۰	تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۰۳/۱۶	تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۰۳/۲۲	تاریخ انتشار: ۱۴۰۳/۰۳/۳۰
استناد: محمدی، مهدی؛ نصیری، محمد رضا؛ کریمیان، راحله؛ خبازان، بنت الهدی. (۱۴۰۳). ویژگی های دانشجویان دکتری: یک مطالعه نظام مند بر اساس مدل کیچینهام و چارتر. پژوهش نامه کتابداری و اطلاع رسانی، ۱۴(۱)، ۱۷۷-۲۰۰. Doi: 10.22067/infosci.2024.86520.1194.			

چکیده

مقدمه: نیروی انسانی به عنوان مهم ترین سرمایه هر سازمان شناخته می شود و آموزش کارکنان برای ارتقای بهره وری آن ها حیاتی است. دوره دکتری با ارائه آموزش های تخصصی در زمینه های مختلف، نقشی اساسی در تربیت نیروی کار ماهر و متخصص دارد. دانشجویان دکتری با کسب ویژگی هایی می توانند به عنوان نیروی کار ماهر در سازمان ها ایفای نقش کنند و به افزایش بهره وری و کارایی آن ها کمک کنند. هدف پژوهش حاضر مروری نظام مند بر پژوهش های انجام شده در حوزه ویژگی های دانشجویان دوره دکتری به منظور شناسایی این ویژگی ها و تعیین وضعیت پژوهش ها در این زمینه و شکاف پژوهشی آن هاست.

روش شناسی: برای انجام این پژوهش از روشی نظام مند استفاده شده است. ابتدا پس از شناسایی و تعریف مسئله، کار جستجوی کلیدواژه های تعیین شده از پایگاه های معتبر خارجی و داخلی آغاز شد که ۱۰۴۵ عنوان مقاله شناسایی شدند. طی سه مرحله پایش براساس عنوان، چکیده و محتوا بررسی و موارد غیرمرتبط و تکراری حذف شدند و در نهایت، ۱۳۵ پژوهش (۹۲ عنوان پژوهش خارجی و ۴۳ عنوان داخلی) اعم از مقاله منتشر در مجله ها، مقاله ارائه شده به کنفرانس ها و یا اثر ارائه شده به عنوان پایان نامه ها شناسایی شدند.

یافته ها: پس از مطالعه سطر به سطر پژوهش ها، ویژگی ها در ۴ دسته «ویژگی های فردی»، «پژوهشی»، «آموزشی» و «حرفه ای» دسته بندی شدند. مؤلفه های ویژگی فردی در سه زیر مقوله «ویژگی های رفتاری»، «ویژگی های روانشناختی» و «اخلاق» و مؤلفه های «ویژگی های پژوهشی» در دو زیر مقوله «اخلاق پژوهش» و «تمرکز بر حوزه پژوهش خاص» و مؤلفه های «ویژگی های آموزشی» در دو زیر مقوله «یاددهی» و «یادگیری» و مؤلفه های «ویژگی حرفه ای» در دو زیر مقوله «مهارت های حرفه ای» و «تعاملات حرفه ای» دسته بندی شدند.

نتیجه‌گیری: یافته‌ها نشان داد که ویژگی‌های آموزشی با توجه به اهمیت و نقش آن‌ها در دوره دکتری، کمتر مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است و نیاز به پژوهش‌های بیشتری دارد. خلأهای پژوهشی نیز در تمام مقولات اصلی و برخی مقولات فرعی پژوهش، به چشم می‌خورد.

کلیدواژه‌ها: دانشجویان دکتری، مطالعه نظام‌مند، ویژگی‌های فردی، ویژگی‌های پژوهشی، ویژگی‌های آموزشی، ویژگی‌های حرفه‌ای، دوره دکتری

مقدمه

نیروی انسانی مهم‌ترین سرمایه هر سازمان محسوب می‌شود. هر چه این سرمایه از کیفیت مطلوب‌تری برخوردار گردد، احتمال موفقیت، بقا و ارتقای سازمان بیشتر خواهد شد (Nafari & Omidfar, 2010). از نیروی انسانی به‌عنوان با ارزش‌ترین سرمایه سازمانی یاد می‌شود چراکه همانند منابع دیگر سازمان با مصرف کردن کاهش نمی‌یابد و یا از بین نمی‌رود بلکه با تجربه و مهارت‌های که به دست می‌آورد موجب عملکرد بهتر و یا بیشتر سازمان می‌شود (Ehsanian et al., 2020). بدون تردید می‌توان گفت که امروزه نیروی انسانی یکی از تفاوت‌های کشورهای توسعه‌یافته و توسعه‌نیافته است. نیروی انسانی دانش‌مدار با کارایی و تخصص مناسب از جمله مهم‌ترین ارکان سازمان است که با دانش و تخصص خود می‌تواند در روند روبه‌رشد و ارائه خدمات سازمان تأثیر به‌سزایی داشته باشد (Nakoui Moghadam & Molai Fard, 2009). حتی با ورود فناوری‌های جدید و تبدیل آن‌ها به توده‌ای از تجهیزات و دستگاه‌ها، همچنان نقش نیروی انسانی به‌عنوان عاملی حیاتی و راهبردی در بقای سازمان، کاملاً مشهود است. بنابراین، نیروی انسانی ارزشمندترین منبع سازمان‌های امروزی به شمار می‌آید چراکه با تصمیمات آن‌ها مسائل و مشکلات سازمان حل‌شده و بهره‌وری سازمانی را به‌همراه خواهد داشت و این مستلزم رشد و بهره‌وری کارکنان و تقویت نیرو و ایجاد انگیزه در آنان است.

بهبود و بهسازی نیروی انسانی به‌منظور افزایش بهره‌وری سازمان همواره مدنظر هر سازمان انتفاعی و غیرانتفاعی است (Jodaki & Hasanpour, 2021)، چراکه بهبود بهره‌وری در سازمان‌ها موجب می‌شود نیروی انسانی بتواند بهتر فکر کند، بیندیشد، بیافریند، نوآوری کند و نگرش سیستماتیک پیدا کند، تفکری که هدف‌گیری آن به‌جای حال و گذشته، خلق و ساختن آینده است. به‌بیان‌دیگر منابع انسانی از عوامل راهبردی تولید، در هر سازمان و عامل توسعه و پیشرفت اقتصادی و اجتماعی هر کشوری است. ارزشمندی منابع انسانی زمانی خودنمایی می‌کند که سازمان متناسب با نیاز واقعی خود، نیروهای متخصص و متعهد به کار را جذب و به نحو شایسته‌ای نگهداری و پرورش دهد و میان منافع سازمان و منافع کارکنان فصل مشترکی ایجاد نماید (Wang et al., 2016). به‌کارگیری نیروی متخصص در گرو آموزش مداوم است که در قالب آموزش ضمن خدمت و یا تمایل به ادامه تحصیل کارکنان صورت می‌گیرد

(Rubel & Rahman, 2018). سرمایه‌گذاری در آموزش و ارتقای سطح تحصیلات کارکنان در بردارنده مزایای فردی و سازمانی است و عمده‌ترین مزیت سازمانی و اجتماعی آن افزایش عملکرد شغلی و ارتقای بهره‌وری نیروی کار است (Bozionelos et al., 2016).

با نگاهی به سازمان‌های موفق دیده می‌شود که این سازمان‌ها بهای لازم را به نیروی انسانی به‌عنوان مهم‌ترین عامل تولیدی می‌دهند و در مقابل این نیرو با بالا بردن بهره‌وری خود در منافع حاصل از تولید سهیم می‌شوند (Stewart et al., 2014). بنابراین، دستیابی به بهره‌وری سازمانی بدون عنایت به نیروی انسانی سازمان میسر نبوده و نمی‌تواند منجر به ارتقا اثربخشی گردد.

در واقع، کارآمدی روش‌ها و سبک‌های آموزشی همواره یکی از دغدغه‌های اصلی مدیران سازمان‌هاست تا مانع از اتلاف منابع (پول و زمان) و فرسوده شدن سازمان شوند. به همین جهت، آموزش کارکنان برای سازمان‌ها حیاتی است و سازمان‌ها همواره با این دغدغه روبرو هستند که آیا آموزش‌ها می‌تواند در افزایش توانمندی و بهبود مهارت کارکنان به‌اندازه مورد انتظار، مؤثر باشد؟ (Tabatabayirad & Darabi, 2021). بنابراین، اصلی‌ترین سرمایه هر کشوری تربیت نیروی انسانی آن کشور است. نقش دانشگاه در این راستا، بسیار حائز اهمیت است چراکه آموزش و تربیت نیروی انسانی را بر عهده دارد (Hawasi et al., 2017). دانشگاه به‌عنوان یکی از مهم‌ترین سازمان‌های آموزشی و پژوهشی کشور و محلی جهت تبادل علوم؛ می‌بایست دارای محیطی غنی از لحاظ تعاملات درون‌سازمانی و انسانی باشد. در واقع می‌توان گفت پس از نظام آموزش و پرورش، دانشگاه مهم‌ترین و اساسی‌ترین مکانی است که قادر به ایجاد روحیه خلاقیت، ابتکار، خودباوری و اعتمادبه‌نفس در کارکنان هست. دانشگاه‌ها از گران‌بهاترین ذخایری هستند که جامعه برای پیشرفت و توسعه در اختیار دارد. امروزه این مراکز به‌لحاظ دارا بودن دانش و فناوری در بالاترین سطح اعتبار قرار دارند و از عوامل عمده دگرگونی اجتماعی محسوب می‌شوند (Ehsanian et al., 2020).

همان‌طور که در مقدمه گفته شد: در تربیت نیروی انسانی و بهره‌وری آن عوامل متعددی دخیل هستند. یکی از این عوامل آموزش تخصصی به‌ویژه در دوره تحصیلات تکمیلی است. دوره دکتری، بالاترین دوره تحصیلی است که به اعطای مدرک تحصیلی می‌انجامد و رسالت آن، تربیت افرادی است که با نوآوری در زمینه‌های مختلف علوم و فناوری در رفع نیازهای کشور و گسترش مرزهای دانش مؤثر باشند (Council, 2010). با توجه به اینکه رفاه ارتباط نزدیکی با بهره‌وری و کارایی کارکنان دارد، استراتژی‌های مرتبط با حفظ رفاه ممکن است برای آموزش عالی، نتایج آن و برای زندگی متعادل دانشجویان حیاتی باشد (Schmidt & Hansson, 2018).

فرایند آموزش دکتری بیانگر سیر یادگیری دانش و مهارت تخصصی و عمومی انتقال‌پذیر است (Lee et al., 2010). زمانی این امر اتفاق می‌افتد که دانشجویان دکتری بتوانند به‌عنوان افراد حرفه‌ای بیاموزند و عمل کنند. مهم‌ترین عاملی که این فرایند را متأثر می‌کند، آموزش‌های رسمی و غیررسمی

در سطح دانشگاه، گروه‌های آموزشی و روابط بین فردی دانشجویان با سایر دانش‌پژوهان است (Hejazi et al., 2009). آن‌ها همچنین یکی از مجاری انتشار دانش هستند، زیرا در طول یا بعد از دوره دکترا در سازمان‌های مختلف حضور پیدا می‌کنند (Mangematin & Robin, 2003). صاحب‌نظران و اندیشمندان آموزش عالی بر این باور هستند که دوره دکتری از دو جهت از اهمیت بسزایی برخوردار است:

اول از لحاظ نقشی که این دوره در نوسازی حرفه علمی ایفا می‌کند؛

دوم از نظر تأثیر آن در تربیت نیروی کار ماهر مورد نیاز جوامع و اقتصادهای دانش‌بنیان.

آموزش در دوره دکتری از ارزش علمی بسیار بالایی برخوردار است و نقش مهمی در گسترش نوآوری و رشد جوامع ایفا می‌کند (Haji Heydari, 2015) و انتظار می‌رود که ایشان نقش مهمی در نیروی کار آینده داشته باشند (Andriole et al., 2008). تحقیقات دانشجویان دکتری عنصر اصلی در همکاری دانشگاه و صنعت، از جمله در انتقال دانش است (Santos et al., 2021). دانشجویان دکترا در روابط دانشگاه و شرکت بسیار مهم هستند، زیرا آن‌ها تولیدکنندگان مهم دانش در پروژه‌های تحقیقاتی مشترک هستند، کانال مهمی برای انتقال دانش بین دانشگاه‌ها و شرکت‌ها هستند و در پیکربندی شبکه بین شرکت‌ها و دانشگاه‌ها حیاتی هستند (Thune, 2009). علاوه بر این، دانش‌آموختگان این دوره از مزایا و فرصت‌های شغلی عالی بهره‌مند می‌شوند (Smith et al., 2010).

اگرچه شواهد علمی زیادی مبنی بر اینکه چگونه دانش‌آموختگان تحصیلات تکمیلی برای اقتصاد و صنعت ارزش افزوده ایجاد می‌کنند وجود ندارد؛ اما این توافق همگانی وجود دارد که آن‌ها در کامیابی اقتصادی و تجاری جوامع سهیم هستند. در این زمینه نتایج پژوهش کانور و براون (۲۰۰۹) مؤید آن است که از نظر کارفرمایان دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد و دکتری ارزش افزوده قابل ملاحظه‌ای را برای سازمان‌های محل کار خود به ارمغان می‌آورند (Connor & Brown, 2009).

سازمان‌های امروزی، آموزش و میزان تحصیلات کارکنان را به‌عنوان شاخصی از سطح مهارت یا بهره‌وری افراد معرفی نموده و تحصیلات را به‌عنوان پیش‌نیازی در تصمیم‌گیری‌های استخدامی خود مورد توجه قرار می‌دهند (Thome & Greenwald, 2020).

از نگاهی دیگر، گسترش دوره‌های دکتری لزوم توجه و بررسی بیشتر به ویژگی‌ها و اشتغال دانشجویان لزوم بیشتری می‌یابد (Fattahi, 2001).

بنابراین سازمان‌ها برای داشتن آینده پویا و توسعه‌یافته و ایستادگی اقتصادی در دنیای پرقاب‌ت امروزی، نیازمند افزایش بهره‌وری از طریق به‌کارگیری نیروی انسانی تحصیل کرده، ماهر و متخصص هستند و این امر مستلزم توجه ویژه به دوره تحصیلات تکمیلی به‌ویژه دوره دکتری در کشور است، به‌طوری‌که به نظر می‌رسد دانشجویان این دوره بایستی ویژگی‌ها و شاخص‌هایی را کسب کنند که به آن‌ها در ایفای نقش‌های آموزشی، پژوهشی و اجرایی که در آینده حرفه‌ای خود با آن روبرو هستند،

کمک کند. از این رو شناسایی و تبیین شاخص‌ها و ویژگی‌های دانشجویان دوره دکتری که براساس مطالعات انجام شده به چهار مقوله ویژگی‌های فردی، پژوهشی، آموزشی و حرفه‌ای، تقسیم‌بندی شده‌اند، جهت کمک به آینده آن‌ها و افزایش بهره‌وری سازمان‌ها ضروری به نظر می‌رسد. با توجه به مطالب گفته شده، این پژوهش با استفاده از روش مطالعه نظام‌مند تمامی پژوهش‌های منتشر شده درباره دانشجویان دکتری، تلاش دارد تا به این سؤال پاسخ دهد که ویژگی‌های مورد انتظار از دانشجویان دوره دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

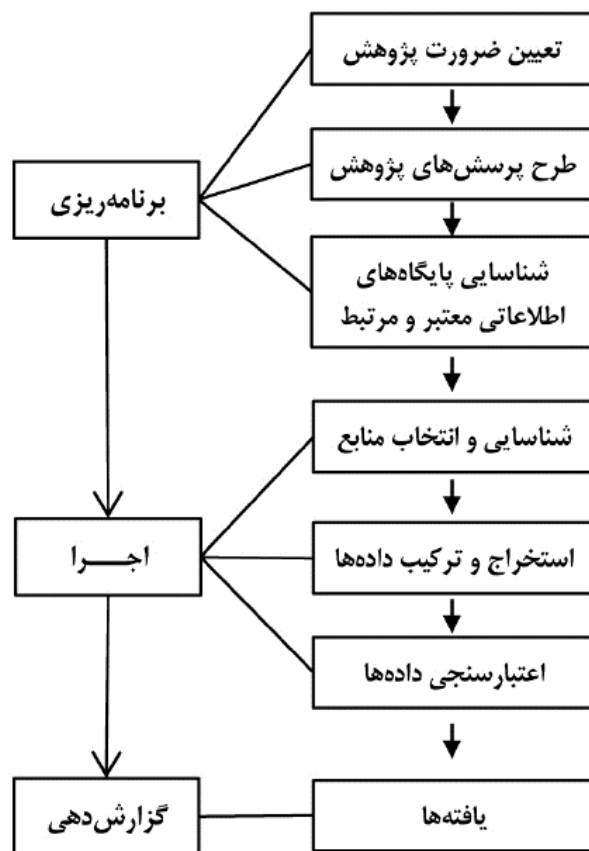
روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش‌های کاربردی است که با رویکرد مرور نظام‌مند مبتنی بر مدل کیچینهام و چارتر انجام شده است (Kitchenham & Charters, 2007). هدف از مرور نظام‌مند، شناسایی سؤال‌ها و مطالعات مربوط به موضوع و ارزیابی نوآوری آن‌ها به منظور تعیین شکاف‌های تحقیقاتی در حوزه موضوعی یا سؤال اصلی است (Champiri et al., 2015). برای انجام مرور سیستماتیک مدل‌های مشابهی توسط نویسندگان مختلف ذکر شده است؛ از قبیل مدل رایت و همکاران (Wright et al., 2007)، مدل نیکلسون (Nicholson, 2007)، مدل کیچینهام و چارترز (Kitchenham & Charters, 2007)، مدل هندرسون و همکاران (Henderson et al., 2010) و مواردی از این قبیل (Jafarinia et al., 2022). در پژوهش حاضر، از مدل ارائه شده توسط کیچینهام و چارترز^۱ (۲۰۰۷) به دلیل سادگی، اعتبار و انعطاف‌پذیری آن استفاده شده است (Torabi & Mirzabeigi, 2021). این پژوهش می‌تواند به شناسایی شکاف‌ها و خلأهای موجود در این موضوع کمک کند و نوعی تلخیص مستند نتایج، حاصل از بررسی متون پژوهشی را ایجاد نماید. در این پژوهش، مرور در سه مرحله انجام شده است که شکل (۱) مراحل آن را نشان می‌دهد.

---

1. Kitchenham & Charters

شکل ۱. مراحل و فعالیت‌های انجام‌گرفته در مرور پیشینه‌ها

گام اول: تعیین ضرورت انجام پژوهش: با مرور متون پژوهشی، مشخص شد تاکنون پژوهشی به‌روش مرور نظام‌مند و با تمرکز بر شاخص‌ها و ویژگی‌های دانشجویان دکتری انجام نشده است. این پژوهش می‌تواند به شناسایی شکاف‌ها و خلأهای موجود در این موضوع کمک کند و نوعی تلخیص مستند نتایج، حاصل از بررسی متون پژوهشی را ایجاد نماید.

گام دوم: طرح پرسش‌های پژوهش: تعریف پرسش‌های پژوهش، گام بسیار مهمی در بررسی‌های نظام‌مند به‌حساب می‌آید. پاسخ دادن به این سؤال‌ها، هدف اصلی هر مقاله مروری است. سؤال‌های مدنظر در پژوهش حاضر عبارت‌اند از:

۱. ویژگی‌های فردی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

۲. ویژگی‌های پژوهشی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟
۳. ویژگی‌های آموزشی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟
۴. ویژگی‌های حرفه‌ای مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

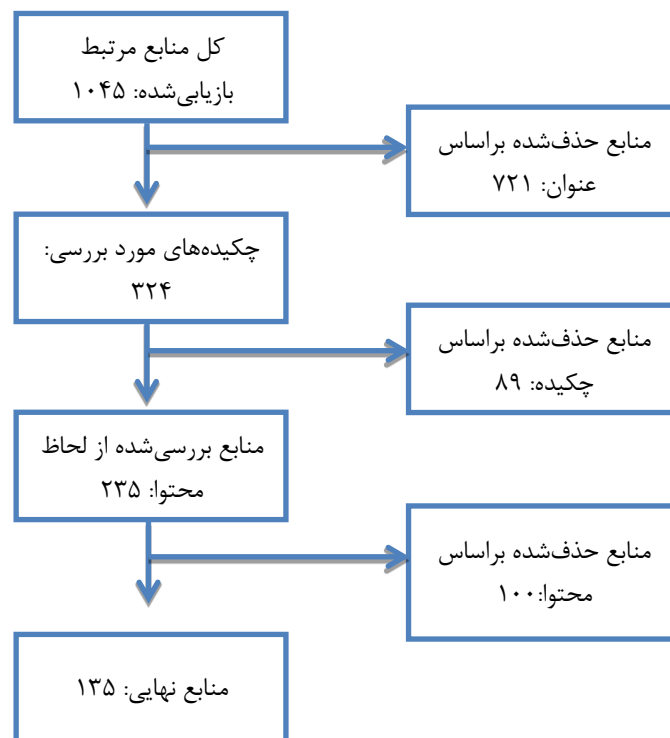
گام سوم: شناسایی پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر و مرتبط: در راستای پاسخگویی به سؤال‌های مطرح‌شده؛ برای پژوهش‌های خارجی از پایگاه‌های اطلاعاتی: وب‌آوساینس، اسکاپوس، امرالد، ساینس دایرکت، ابسکو، پروکوئست و گوگل اسکالر، و برای پژوهش‌های داخلی از پایگاه‌های اطلاعاتی مگ ایران، نورمگز، علم نت، سیویلیکا، مرکز اطلاعات علمی جهاد دانشگاهی^۱، و پایگاه گنج ایرانداک جستجوهای لازم به عمل آمد.

گام چهارم: تعیین کلیدواژه‌های مدنظر برای جستجو و شناسایی و انتخاب پژوهش‌های صورت‌گرفته: برای جستجوی متون منتشرشده از کلیدواژه‌های متعددی استفاده شده که جدول (۱) نشان می‌دهد.

جدول ۱. کلیدواژه‌های مورد استفاده در پژوهش

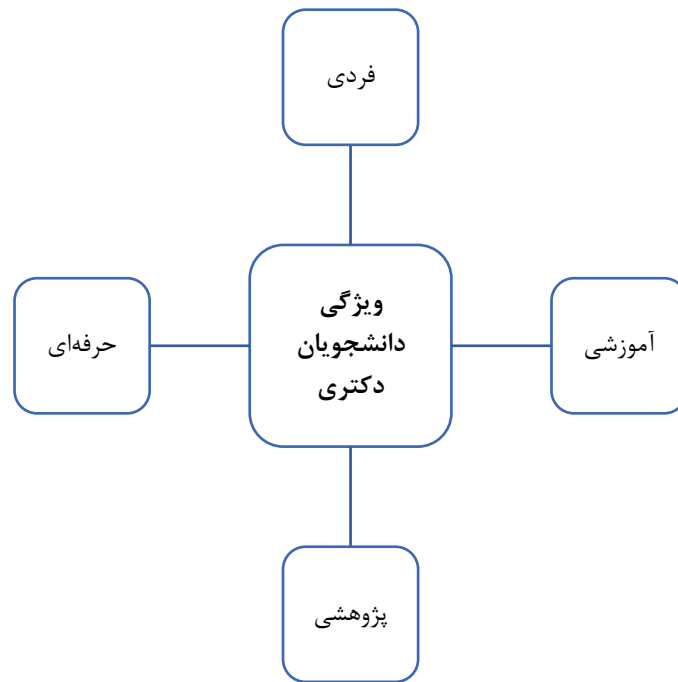
کلیدواژه‌های انگلیسی	کلیدواژه‌های فارسی
Phd students, Doctoral students	دانشجویان دکتری
Characteristics	ویژگی‌ها
Components	مؤلفه‌ها
Expectations	انتظارات
Successes	موفقیت‌ها
Skills	مهارت‌ها
PHD	دکتری

گام پنجم: استخراج و شناسایی متون منتشرشده: کلیدواژه‌های بیان‌شده در جدول (۱) از پایگاه‌های گفته‌شده در بالا جستجو شدند که ۱۰۴۵ منبع شناسایی شدند. متون شناسایی‌شده در سه مرحله مورد پایش قرار گرفتند و در نهایت ۱۳۵ مقاله فارسی و انگلیسی شناسایی شدند که در شکل (۲) نشان داده شده است.

شکل ۲. فرآیند بررسی و انتخاب مقالات

با مطالعه و بررسی ۱۳۵ منبع منتخب و استخراج ویژگی‌ها و مؤلفه‌های ذکر شده در این منابع درباره دانشجویان دوره دکتری؛ با توجه به هدف پژوهش، برای دستیابی به رویکردی جامع، ۴ مقوله اصلی شناسایی شد که به‌عنوان مدل مفهومی پژوهش (شکل ۳) تدوین گردید.

شکل ۳. مدل مفهومی پژوهش

گام ششم: اعتبارسنجی: مقالات از نظر ربط موضوعی و کیفیت، توسط دو دانشجوی دکتری که بیشتر مورد تأکید پژوهش‌های مرور نظام‌مند هستند؛ مورد بررسی قرار گرفتند. بعد از حذف مقالات نامرتب و شناسایی متون مرتبط؛ دو محقق به‌طور جداگانه چکیده، مقدمه و نتیجه تمامی متون را مورد مطالعه قرار دادند.

گام هفتم: تدوین گزارش یافته‌ها: در این بخش، نتایج حاصل از مطالعه ۱۳۵ پژوهش شناسایی‌شده؛ سعی شد به سؤال‌های پژوهش پاسخ داده شود.

یافته‌ها

یافته‌ها براساس سؤالات مطرح‌شده در این پژوهش متمرکز شده‌اند و در ادامه به‌صورت مفصل و مجزا به هر یک از آن‌ها پرداخته شده است.

سؤال ۱. ویژگی‌های فردی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

ویژگی‌های فردی یکی از مقولات مهم برای دانشجویان دکتری به حساب می‌آید، چراکه می‌تواند در پیگیری اهداف حرفه‌ای این دوره و اتمام به‌موقع دوره نقش مهم و بسزایی را برای دانشجویان دوره دکتری ایفا کند. شکل (۴) ویژگی‌های فردی مورد انتظار از دانشجویان دکتری را نشان می‌دهد.

شکل ۴. ویژگی‌های فردی دانشجویان دکتری

همان‌طور که در شکل (۴) قابل مشاهده هست، ویژگی‌های فردی در سه مقوله «رفتاری»، «روانشناختی» و «اخلاق» دسته‌بندی شدند.

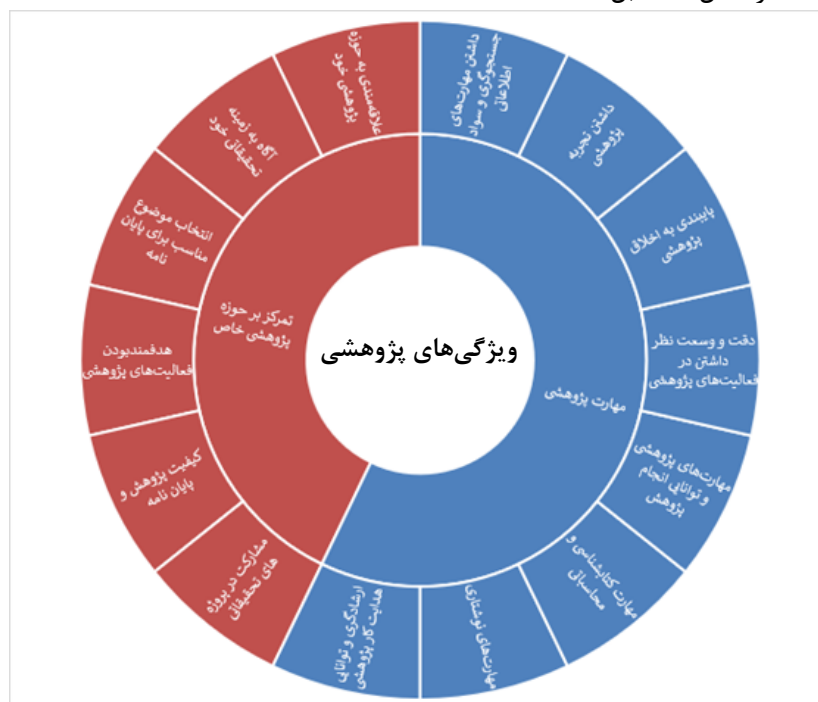
در مقوله رفتاری، پژوهش‌های خارجی بیشتر به موضوع داشتن سلامت رفتاری توجه داشته‌اند در صورتی‌که هیچ پژوهشی در داخل به این موضوع نپرداخته بود. همچنین موضوعات پشتکار و پیگیر بودن تنها در پژوهش‌های داخلی مورد توجه قرار گرفته است و پژوهشگران خارجی به آن توجهی نداشته‌اند.

در مقوله اخلاقی، بیشترین پژوهش‌ها در داخل و خارج از کشور به موضوع متعهد بودن پرداخته‌اند. همچنین موضوع پایبندی به ارزش‌های اخلاقی نیز پس‌از آن بیشترین فراوانی را دارد که در پژوهش‌های داخلی به آن توجه شده بود. در مقوله روانشناختی؛ بیشترین فراوانی مربوط به خودآگاهی است که هم در منابع داخلی و هم خارجی به آن پرداخته شده است. پس‌از آن در منابع داخلی داشتن

انگیزه مهم‌ترین ویژگی روانشناختی معرفی شده است و توانایی کنترل و تحمل استرس و اضطراب و داشتن سواد روانشناختی نیز در منابع خارجی از مهمترین موضوعاتی است که مورد توجه قرار گرفته است. در مقوله مهارتی؛ خلاق بودن مهم‌ترین موضوعی است که مورد توجه پژوهشگران خصوصاً در پژوهش‌های داخلی قرار گرفته است. پس از آن تفکر انتقادی و توانایی حل مسئله بیشترین فراوانی را در پژوهش‌ها به خود اختصاص داده است و موضوعات مهارت‌های ارتباطی و تعادل بین کار و زندگی و درس از مهم‌ترین ویژگی‌هایی است که در پژوهش‌های خارجی به آن پرداخته شده است.

سؤال ۲. ویژگی‌های پژوهشی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

برونداد دانشجویی یکی از شاخص‌هایی است که برای سنجش عملکرد وی در دوره دکتری در نظر گرفته می‌شود. در همین راستا، معیارهای پژوهشی، معیار مناسبی برای سنجش توانایی‌های پژوهشی دانشجویی دوره دکتری است که با فلسفه دوره‌های دکتری - یعنی پژوهش محور بودن - همخوانی دارد. در بررسی مطالعات انجام شده ۳۵ مقوله فرعی برای ویژگی‌های پژوهشی شناسایی شدند. موضوعات استخراج شده از نتایج پژوهش‌های منتخب در ویژگی‌های پژوهشی مورد انتظار دانشجویان دکتری، در دودسته شامل مهارت پژوهشی و تمرکز بر حوزه پژوهشی خاص تقسیم‌بندی شده است که در شکل (۵) قابل مشاهده است.

شکل ۵. ویژگی‌های پژوهشی دانشجویان دکتری

همان‌طور که در شکل (۵) قابل مشاهده است؛ در مقوله مهارت پژوهشی، بیشتر پژوهش‌ها بر توانایی انجام پژوهش و پایبندی به اخلاق پژوهش توجه کرده‌اند. موضوعات ارشادگری و توانایی هدایت کار پژوهشی، مهارت کتابشناسی و محاسباتی، داشتن تجربه پژوهشی و داشتن مهارت‌های جستجوگری تنها در پژوهش‌های مورد مطالعه قرار گرفته بود. در مقوله تمرکز بر حوزه پژوهشی خاص نیز دو موضوع انتخاب موضوع مناسب برای پایان‌نامه و علاقه‌مندی به حوزه پژوهشی خود با بیشترین فراوانی در پژوهش‌های انجام‌شده در خارج از کشور به چشم خورد.

سؤال ۳. ویژگی‌های آموزشی مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

هدف دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی، شناسایی و انتخاب شایسته‌ترین افرادی است که عملکرد موفقیت‌آمیزی در دوره تحصیلی و دانشگاه داشته باشند؛ بنابراین، توجه روزافزون به ویژگی‌های آموزشی دانشجویان در دوره دکتری ناشی از آن است که علاوه بر اهمیت دیگر اجزای دوره دکتری همچون استادان شایسته و برنامه‌های مناسب، پذیرش دانشجویان شایسته و بانگیزه برای اجرای پژوهش‌های باکیفیت در دوره دکتری نیز مهم است،

موضوعات استخراج‌شده از نتایج پژوهش‌های منتخب در ویژگی‌های آموزشی مورد انتظار دانشجویان دکتری، در دودسته شامل مهارت‌های یادگیری و مهارت‌های یاددهی تقسیم‌بندی شده‌اند که هر کدام دارای چهار زیر موضوع فرعی است که در شکل (۶) قابل مشاهده می‌باشد.

شکل ۶. ویژگی‌های آموزشی دانشجویان دکتری

همان‌طور که در شکل (۶) قابل مشاهده است؛ در مقوله مهارت‌های یادگیری دو مقوله «تعامل علمی و توانایی حضور و استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی» مدنظر بوده است که بیشتر در پژوهش‌های خارجی مورد توجه قرار گرفته است. همچنین موضوع بحث و گفتگو تنها توسط پژوهشگران داخلی و موضوع روحیه یادگیری مداوم تنها توسط پژوهشگران خارجی به آن پرداخته شده است. در مقوله مهارت‌های آموزش و یاددهی، موضوعات آموزش در راستای کارآفرینی و مهارت تدریس بیشترین فراوانی را در بین پژوهش‌های داخلی و خارجی به خود اختصاص داده است. همچنین موضوع شاگردپروری در خارج از کشور و موضوع تجربیات آموزشی در داخل مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است.

سؤال ۴. ویژگی‌های حرفه‌ای مورد انتظار از دانشجویان دکتری چه ویژگی‌هایی هستند؟

دانشجویان موفق در دوره دکتری بایستی در محافل و مجامع علمی حضور یافته و بتوانند با سازمان‌های مربوطه همکاری و تعامل پژوهشی داشته باشند و نتایج کارهای پژوهشی خود را تدوین و منتشر کنند. موضوعات استخراج‌شده از نتایج پژوهش‌های منتخب در ویژگی‌های حرفه‌ای مورد انتظار دانشجویان دکتری، در دودسته شامل مهارت‌های حرفه‌ای و تعاملات حرفه‌ای تقسیم‌بندی شده است که در شکل (۷) زیرمؤلفه‌های این مؤلفه نشان داده شده است.

شکل ۷. ویژگی‌های حرفه‌ای دانشجویان دکتری

در مقوله مهارت‌های حرفه‌ای بیشترین فراوانی را موضوع اشتغال در حوزه تخصصی در پژوهش‌های خارجی به خود اختصاص داده است. پس‌از آن با اختلاف، موضوع مهارت رهبری در پژوهش‌های داخلی مورد توجه پژوهشگران قرار گرفته است. همچنین موضوع تسلط به زبان‌های خارجی نیز با فراوانی قابل توجهی در پژوهش‌های داخلی و خارجی مشاهده می‌شود.

در مقوله تعاملات حرفه‌ای، موضوع برقراری ارتباط حرفه‌ای در پژوهش‌های داخلی و خارجی بیشترین فراوانی را دارد. پس‌از آن موضوع تعامل با صنعت مورد توجه پژوهشگران داخلی و خارجی قرار گرفته است.

نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش نظام‌مند، بررسی و استخراج ویژگی‌های دانشجویان دکتری از پژوهش‌های داخلی و خارجی و شناسایی خلأهای پژوهشی موجود در این زمینه است. مطالعه پژوهش‌ها در زمینه ویژگی‌های دانشجویان دوره دکتری نشان داد که در مجموع ۱۳۵ عنوان پژوهش، در داخل (۴۳ عنوان) و خارج از کشور (۹۲ مورد) انجام گرفته است که این عدد حاکی از آن است که ویژگی‌ها و مهارت‌های این گروه بیشتر از ایران مدنظر محققان خارجی بوده است. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که ویژگی‌های دانشجویان دکتری در ۴ مقوله اصلی در مضامین «ویژگی‌های فردی»، «ویژگی‌های آموزشی»، «ویژگی‌های پژوهشی»، «ویژگی‌های حرفه‌ای» است. از این‌رو، می‌توان هر مقوله اصلی را به مقوله‌های فرعی تقسیم‌بندی کرد که در نهایت ۸۷ مقوله شناسایی شدند. بنابراین، می‌توان نتیجه گرفت که داشتن ۴ مقوله اصلی معرفی شده در این پژوهش لازمه آگاهی دانشجویان دوره دکتری از ویژگی‌های مربوطه و به پایان رساندن به‌موقع و موفق این دوره است.

در زمینه ویژگی‌های فردی بیش از ۴۷ مقوله فرعی شناسایی شدند. از این‌رو، ویژگی‌های فردی بنا به نظر پژوهشگران به ۴ مقوله رفتاری، اخلاقی، روانشناختی و مهارتی تقسیم‌بندی شده‌اند، مؤلفه‌هایی چون خلاق بودن، اعتمادبه‌نفس، مؤدب بودن، داشتن انگیزه و سواد روانشناختی، باهوش و پیگیر بودن بیشترین مؤلفه‌های مورد بحث در پژوهش‌های خارجی و خلاقیت، مسئولیت‌پذیری، متعهد بودن، توانایی حل مسائل، توانایی کار تیمی، انگیزه، داشتن تفکر انتقادی، داشتن استقلال، خودآگاهی و توانایی برنامه‌ریزی کردن از موضوعاتی است که بیشتر در پژوهش‌های داخلی مدنظر بود. یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همانند موشیری‌زاده (Moshirizadeh, 2019) مبنی بر استقلال‌طلبی، خلاقیت، انگیزش، و عباسپور و همکاران (Abbas Pour et al., 2013) داشتن ابتکار، وظیفه‌شناس بودن، خلاقیت، تفکر خلاق (Booth et al., 1995) همسو و هماهنگ است. همچنین موضوعات تعادل کار و زندگی، کنترل و اضطراب، مسائل روانشناختی و سلامت و روان تنها در خارج از کشور مورد توجه بوده

و در داخل کشور پژوهشی در این خصوص انجام نگرفته است و پژوهشگران به بقیه موضوعات نیز توجه اندکی نشان داده‌اند.

گنجاندن سواد روانشناختی و توسعه فردی در مقاطع مختلف تحصیلی می‌تواند دانشجویان را برای زندگی در مقاطع بالاتر و حتی خارج از محیط آکادمیک آماده کند و البته نتایج بلندمدت بی‌شماری می‌توان برای آن ذکر کرد.

در زمینه ویژگی‌های پژوهشی، از نتایج بررسی پژوهش‌های منتخب، بیش از ۱۴ مقوله فرعی درباره ویژگی‌های پژوهشی مورد انتظار در دوره دکتری استخراج شد. از این‌رو، ویژگی‌های پژوهشی بنا به نظر پژوهشگران به ۲ مقوله تمرکز بر حوزه پژوهشی خاص، و مهارت‌های پژوهشی تقسیم‌بندی شدند. داشتن ارتباط مناسب با استاد راهنما، مهارت پژوهش و علاقه به موضوع پژوهش مواردی هستند که بیشترین توجه از پژوهشگران داخلی و خارجی را جلب کرده‌اند؛ یافته‌های این پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همانند ذبیحی‌فرد و همکاران (Zabihi Fard et al., 2021) مبنی بر مهارت‌های پژوهشی، عبادی‌فرد آذر و همکاران (Ebadifard Azar et al., 2015) مبنی بر داشتن ارتباط مناسب با استاد راهنما، زیبر و هورتا (Seeber & Horta, 2021) مبنی بر علاقه و اعتقاد قلبی، علاقه به موضوع پژوهش یکسو و هماهنگ است و موضوعات پژوهش هدفمند، بی‌طرفی، رویکرد پژوهش و پایان‌نامه کاربردی، زمان برای انجام تحقیق، عینی بودن، احساس تعلق، موضوع نزدیک به فیلد کاری استاد راهنما، دانش ضمنی از پژوهش، ادراک از نقش خود و استاد راهنما در پایان‌نامه، نوآوری در پژوهش، اعتبارسنجی، عدم وابستگی بیش‌ازحد به استاد راهنما، ارتباط تئوری و کاربردی، شناخت استاد راهنما و امکان‌سنجی موضوعاتی است که در داخل ایران مورد توجه و پژوهش قرار نگرفته و تنها پژوهشگران خارج از کشور به این موضوعات پرداخته‌اند.

در بحث مهارت‌های پژوهشی، افزون بر آموزش مراحل و روش‌های پژوهش، انجام تحقیق در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد باعث شناخت مشکلات در این موضوع شده و با رفع موانع و مشکلات، مهارت‌های پژوهشی افراد بهبود می‌یابد و محققین می‌توانند حوزه مورد علاقه پژوهشی خود را بیابند. همچنین اطلاع از مشکلات و عواقب عدم رعایت اخلاق پژوهشی در آینده علمی ایشان، باعث رعایت بیشتر و دقیق‌تر آن توسط پژوهشگران خواهد شد.

در زمینه ویژگی‌های آموزشی، از نتایج بررسی پژوهش‌های منتخب، بیش از ۸ مقوله فرعی در خصوص ویژگی‌های آموزشی مورد انتظار در دوره دکتری استخراج شد. از این‌رو ویژگی‌های آموزشی بنا به نظر پژوهشگران به ۲ مقوله مهارت‌های یادگیری و مهارت‌های و یاددهی تقسیم‌بندی شده‌اند. علیرغم اهمیتی که در دوره دکتری دارند اما در همه زیر موضوعات توجه اندکی به آن‌ها شده است و تنها در موضوعات تعامل علمی و کارآفرینی بیشتر از سایر موضوعات مورد پژوهش قرار گرفته‌اند. نتایج این بخش از پژوهش را می‌توان با یافته‌های پژوهش‌های بارانی و همکاران (Barani et al., 2021) مبنی بر تعامل

علمی با همکلاسی‌ها، دشتستانی (Dashtestani, 2016) کارآفرین بودن، گاتمن و همکاران (Gutmann et al., 2019) تعامل علمی با همکلاسی‌ها همسو و هماهنگ دانست.

دانشجویان دکتری در طول مسیر تحصیلی خود با همکلاسی‌ها و هم‌تایان خود تعامل می‌کنند. این تعاملات علمی به آن‌ها اجازه می‌دهد که از دانش و تجربیات یکدیگر بهره‌مند شوند و در کنار همکاری‌های پژوهشی، انگیزه بیشتری برای پیشبرد مطالعات خود داشته باشند. همچنین نیازمند روحیه یادگیری مداوم هستند تا در ادامه تحصیل و به‌روزرسانی دانش‌های خود موفق شوند. آن‌ها باید توانایی استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی را نیز داشته باشند تا با اساتید و پژوهشگران دیگر ارتباط برقرار کنند و در انتشار مطالعات خود موفقیت بیشتری داشته باشند. علاوه بر این، دانشجویان دکتری به آموزش در راستای کارآفرینی تشویق می‌شوند و مهارت تدریس به آن‌ها این امکان را می‌دهد که دانش خود را به دیگران منتقل کنند و در آموزش و انتقال دانش به نسل‌های آینده نقش مؤثر ایفا کنند.

در زمینه ویژگی‌های حرفه‌ای، بیش از ۱۵ مقوله فرعی استخراج شد. از این رو ویژگی‌های حرفه‌ای بنا به نظر پژوهشگران به ۲ مقوله «مهارت‌های حرفه‌ای» و «تعاملات حرفه‌ای» تقسیم‌بندی شدند؛ که این ویژگی‌ها برای دانشجویان دوره دکتری حیاتی است و آینده آن‌ها را تحت‌تأثیر قرار می‌دهد، مقوله شغل مرتبط بیشتر در پژوهش‌های خارجی مدنظر بوده و مقوله مهارت زبانی در اغلب پژوهش‌های داخلی و خارجی مورد تأکید بوده است. نتایج این بخش از پژوهش را می‌توان با نتایج پژوهش‌های گراوند و همکاران (Garavand et al., 2021) مبنی بر داشتن مهارت مدیریتی، بارانی و همکاران (Barani et al., 2021) دارا بودن فن بیان، و بنزون و همکاران (Benzon et al., 2020) داشتن مهارت تدریس همسو و هماهنگ دانست. با توجه به بررسی نتایج پژوهش‌ها مشخص است که مقوله شغل مرتبط از نظر پژوهشگران داخلی مغفول مانده و با وجود اهمیت این موضوع برای آینده حرفه‌ای دانشجویان دکتری اما در پژوهش‌های داخلی در این زمینه خلأهای زیادی وجود دارد.

همچنین می‌توان به مهارت زبانی، توانایی فعالیت در محیط‌های بین‌المللی و ارتباط با اساتید و پژوهشگران از کشورهای مختلف، مهارت مدیریتی و قدرت برنامه‌ریزی و انجام پروژه‌های پژوهشی پیچیده، و همچنین فن بیان و توانایی ارائه مطالب علمی به‌صورت مؤثر و جذاب اشاره کرد. با توجه به این ویژگی‌ها، دانشجویان دکتری می‌توانند در حوزه‌های آموزشی، پژوهشی، مشاوره و صنعتی به‌عنوان اساتید، پژوهشگران، مدیران و مشاوران تخصصی، نقش بسیار مؤثر و موفق ایفا کنند.

یافته‌ها حاکی از آن است که ۴ مقوله اصلی «ویژگی‌های فردی»، «ویژگی‌های آموزشی»، «ویژگی‌های پژوهشی»، «ویژگی‌های حرفه‌ای» لازم‌ه موفقیت دانشجویان در دوره دکتری و به پایان رساندن به‌موقع و موفق این دوره است. با بررسی نتایج پژوهش‌ها، مهارت‌های سواد روانشناختی و توسعه فردی در مقاطع مختلف تحصیلی، انجام تحقیق در مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، استفاده از شبکه‌های اجتماعی علمی، کارآفرینی و توجه به مهارت تدریس، توجه بیشتر به مهارت زبان خارجی، مهارت‌های مدیریت و

برنامه‌ریزی، توانایی ارائه مطالب علمی می‌تواند زمینه موفقیت را در مقطع دکتری فراهم سازد. در ویژگی‌های فردی، موضوع‌های تعادل کار و زندگی، کنترل و اضطراب، مسائل روانشناختی و سلامت و روان در داخل کشور مورد توجه پژوهشگران نبوده و نیاز به بررسی دارد. در ویژگی‌های پژوهشی مؤلفه‌هایی مانند پژوهش هدفمند، بی‌طرفی، انجام پژوهش کاربردی، زمان برای انجام تحقیق، احساس تعلق داشتن به موضوع تحقیق خود، انتخاب موضوعی نزدیک به حوزه کاری استاد راهنما، داشتن دانش ضمنی از پژوهش، ادراک از نقش خود و استاد راهنما در پایان‌نامه، نوآوری در پژوهش، اعتبارسنجی، عدم وابستگی بیش‌ازحد به استاد راهنما، مؤلفه‌هایی هستند که کمتر مورد توجه بوده و نیازمند پژوهش‌های عمیق پژوهشگران می‌باشد. در ویژگی‌های آموزشی، به مؤلفه‌های مهارت‌های یادگیری و مهارت‌های و یاددهی توجه اندکی شده و این موارد می‌تواند زمینه تحقیقات بسیاری در مقاطع مختلف تحصیلی باشد. در ویژگی‌های حرفه‌ای مقوله شغل مرتبط نیازمند پژوهش و بررسی بیشتر است. پژوهش حاضر نشان می‌دهد که در کنار ویژگی‌های دانشجویان دکتری، عوامل دیگری مانند شاخص‌های استاد، محیط آموزشی و وضعیت شغلی دانش‌آموختگان نیز بر کیفیت دوره‌های دکتری تأثیرگذار هستند. بررسی این شاخص‌ها به درک عمیق‌تر از صلاحیت اساتید، امکانات دانشگاه‌ها، اثربخشی دوره‌ها و آمادگی دانشجویان برای ورود به بازار کار کمک می‌کند. با در نظر گرفتن این عوامل در پژوهش‌های آتی، می‌توان به ارتقای کیفیت دوره‌های دکتری، تدوین سیاست‌های مناسب برای جذب و تربیت اساتید، ایجاد محیط‌های آموزشی ایده‌آل و یاری رساندن به دانشجویان در یافتن شغل مناسب پس از فارغ‌التحصیلی دست یافت. این امر در نهایت به ارتقای آموزش عالی، عدالت اجتماعی و توسعه پایدار منجر خواهد شد.

***

Reference

- Abbas Pour, A., Rahimian, H., PourKarimi, J., & Taghavi, H. (2013). A Comparative Study of Professional Development of PhD Students of 'Information and Knowledge Studies' and 'Educational Administration'. *Academic Librarianship and Information Research*, 47(1), 65-84. <https://doi.org/10.22059/jlib.2013.36212> [In Persian]
- Andriole, D. A., Whelan, A. J., & Jeffe, D. B. (2008). Characteristics and Career Intentions of the Emerging MD/PhD Workforce. *JAMA*, 300(10), 1165-1173. <https://doi.org/10.1001/jama.300.10.1165>
- Barani, S., Salehi Omran, E., & Einkhah, F. (2021). Analysis of the dispersion of fields and admission conditions of those admitted to the doctoral program in

- higher education in Iran. *Iranian Higher Education*, 13(3), 24-43. <http://ihej.ir/article-1-1760-en.html> [In Persian]
- Benzon, B., Vukojevic, K., Filipovic, N., Tomić, S., & Glavina Durdov, M. (2020). Factors That Determine Completion Rates of Biomedical Students in a PhD Programme. *Education Sciences*, 10(11), 336. <https://doi.org/10.3390/educsci10110336>
- Booth, A. L., & Satchell, S. E. (1995). The Hazards of Doing a PhD: An Analysis of Completion and Withdrawal Rates of British PhD Students in the 1980s. *Journal of the Royal Statistical Society. Series A (Statistics in Society)*, 158(2), 297. <https://doi.org/10.2307/2983293>
- Bozionelos, N., Kostopoulos, K., Van der Heijden, B., Rousseau, D. M., Bozionelos, G., Hoyland, T., Miao, R., Marzec, I., Jędrzejowicz, P., & Epitropaki, O. (2016). Employability and job performance as links in the relationship between mentoring receipt and career success: A study in SMEs. *Group & organization management*, 41(2), 135-171.
- Champiri, Z. D., Shahamiri, S. R., & Salim, S. S. B. (2015). A systematic review of scholar context-aware recommender systems. *Expert Systems with Applications*, 42(3), 1743-1758. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2014.09.017>
- Connor, H., & Brown, R. (2009). The value of graduates and postgraduates. *Council for Industry and Higher Education, London*.
- Doctoral course regulations approved (2010). https://www.ui.ac.ir/Dorsapax/userfiles/Sub16/Amoozeshi/Aeinnameh/PhD_1389.pdf
- Dashtestani, F. (2016). Make a Better PhD Graduate. *Science Cultivation*, 07(1), 28-34. https://www.sciencecultivation.ir/article_242649_f8d6a3672e0eff3058f2873aab9ffcc8.pdf [In Persian]
- Ebadifard Azar, F., Dehdari, T., & Dehdari, L. (2015). Explaining the expectations of professors of Iran University of Medical Sciences from doctoral students in the process of completing the thesis. *Razi Medical Sciences* 22(8), 19-30. <https://www.magiran.com/paper/1484461> [In Persian]
- Ehsanian, F., Faghih Aram, B., & Sosahabi, P. (2020). Identification and Prioritization of Effective Factors and Indices of Manpower Quality in University. *Teaching and Learning Research*, 13(2), 87-107. https://tlr.shahed.ac.ir/article_2492_04350d32b9daadfd12884c026232e331.pdf [In Persian]
- Fattahi, R. (2001). PhD degree in librarianship and information: considerations about the conditions, characteristics and theoretical and practical requirements of this course and the qualifications of its graduates. *Librarianship and information*, 4. (26) [In Persian]
- Garavand, Y., Maktabi, G., koohi, m., & Samadi, M. (2021). The Investigate effect of psychological capital and spirit of inquiry on research autonomy of

- postgraduate students of Shahid Chamran university of Ahvaz. *Knowledge & Research in Applied Psychology*, 4(21), 81-94. <https://sanad.iau.ir/en/Article/894375> [In Persian]
- Gutmann, L., Cahill, C., Jordan, J. T., Gamaldo, C. E., Santini, V., Ali, I., Soni, M., Wilson, R. B., Said, R., Czeisler, B. M., & Smith, A. G. (2019). Characteristics of graduating US allopathic medical students pursuing a career in neurology. *Neurology*, 92(17), e2051-e2063. <https://doi.org/doi:10.1212/WNL.0000000000007369>
- Haji Heydari, F. (2015). Comparison of missions and goals of Ph. D. courses in Iran and some countries of the world. *Quarterly Journal of the Iranian Higher Education Association*, 107-140. <https://doi.org/http://dx.doi.org/http://dx.doi.org/10.18869/acadpub.ijrr.14.4.305> [In Persian]
- Hawasi, F., Rostami, S., Cheraghi, S., & Jabri, S. (2017). *The role of universities and educational centers in the training of human resources* the second national conference of new approaches in education and research, Mahmoud Abad. <https://civilica.com/doc/702062>[In Persian]
- Hejazi, S., Pardakhtchi, M., & Shahpasand, M. (2009). *The professional development approaches of the teachers*. Tehran: University of Tehran publications. <http://opac.nlai.ir/opac-prod/bibliographic/1899275> [In Persian]
- Jafarina, S., Hassanpour, A., & Vakili, Y. (2022). A Systematic Review on Successful Implementation of Strategic Human Resource Management in Organizations. *Journal of Urban Economics and Management*, 10(37), 141-160. [In Persian]
- Jodaki, M., & Hasanpour, H. (2021). Analysis and evaluation of effective indicators on promotion and improvement of manpower productivity (Case study: National Iranian Standards Organization) [Applicable]. *Journal title*, 3(10), 154-184. <http://jde.khu.ac.ir/article-1-101-fa.html> [In Persian]
- Kitchenham, B., & Charters, S. (2007). Guidelines for performing systematic literature reviews in software engineering. In: UK.
- Lee, H.-f., Miozzo, M., & Laredo, P. (2010). Career patterns and competences of PhDs in science and engineering in the knowledge economy: The case of graduates from a UK research-based university. *Research Policy*, 39(7), 869-881. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.respol.2010.05.001>
- Mangematin, V., & Robin, S. (2003). The two faces of PhD students: Management of early careers of French PhDs in life sciences. *Science and Public Policy*, 30(6), 405-414. <https://doi.org/10.3152/147154303781780209>
- Moshirzadeh, H. (2019). A Pathological Analysis of Policy-making in Higher Education: The Case of Testing and Admission to IR PhD Program. *Iranian Journal of Public Policy*, 5(3), 209-234. <https://doi.org/https://doi.org/10.22059/ppolicy.2019.73713> [In Persian]

- Nafari, N., & Omidfar, G. (2010). Evaluating the Impact of Organizational Structure (Structural Dimensions) on Employees' Empowerment: Case Study of Finance Deputy in the Ministry of Finance and Economic Affairs. *Management and Development Process*, 23(1), 63-82. <https://doi.org/http://dorl.net/dor/20.1001.1.17350719.1389.23.1.5.0> [In Persian]
- Nakoui Moghadam, M., & Molai Fard , A. (2009). Empowerment of human resources. *Asr Management Quarterly*, 4, 84-87. https://journals.atu.ac.ir/article_3663.html [In Persian]
- Rubel, M., & Rahman, M. H. A. (2018). Effect of training and development on organizational citizenship behavior (OCB): An evidence from private commercial banks in Bangladesh. *Global Journal of Management and Business Research*, 18(8), 70-80.
- Santos, P., Veloso, L., & Urze, P. (2021). Students matter: The role of doctoral students in university–industry collaborations. *Higher Education Research & Development*, 40(7), 1530-1545. <https://doi.org/10.1080/07294360.2020.1814702>
- Schmidt, M., & Hansson, E. (2018). Doctoral students' well-being: a literature review. *International Journal of Qualitative Studies on Health and Well-being*, 13(1), 1508171. <https://doi.org/10.1080/17482631.2018.1508171>
- Seeber, M., & Horta, H. (2021). No road is long with good company. What factors affect Ph. D. student's satisfaction with their supervisor? *Higher Education Evaluation and Development*, 15(1), 2-18. <https://hdl.handle.net/11250/2731976>
- Smith, A., Bradshaw, T., Burnett, K., Docherty, D., Purcell, W., & Worthington, S. (2010). One step beyond: Making the most of postgraduate education. *London: BIS*.
- Stewart, A., Bray, M., Macneil, J., & Oxenbridge, S. (2014). 'Promoting cooperative and productive workplace relations': exploring the Fair Work Commission's new role. *Australian Journal of Labour Law*, 27(3), 258-280. <http://hdl.handle.net/1959.13/1294948>
- Tabatabayirad, S., & Darabi, H. (2021). *Educational approaches in organizations and the effect of knowledge management on human resource productivity* the fifth international management conference. Humanities and Behavioral Sciences in Iran and the Islamic World, Tehran, Iran. <https://civilica.com/doc/1597722>[In Persian]
- Thome, M. J., & Greenwald, J. M. (2020). Job and community embeddedness on voluntary turnover. *Journal of Business & Industrial Marketing*, 35(10), 1573-1580. <https://doi.org/10.1108/JBIM-01-2019-0021>
- Thune, T. (2009). Doctoral students on the university–industry interface: a review of the literature. *Higher Education*, 58(5), 637-651. <https://doi.org/10.1007/s10734-009-9214-0>

- Torabi, M., & Mirzabeigi, M. (2021). Information avoidance: A systematic review. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 37(2), 387-410. [In Persian]
- Wang, F., Lee, J., Zheng, P.-Z., & Zheng. (2016). Relationship between empowerment of university staff through in-service training and its effects on educational quality. 3, 32-59.
- Zabihi Fard, A., Fadavi, M. S., & Saedian Khorasgani, N. (2021). Challenges of dissertation writing based on the lived experiences of doctoral students at Islamic Azad University. *Educational Development of Judishapur*, 12(1), 214-221. <https://doi.org/https://doi.org/10.22118/edc.2020.235061.1404> [In Persian]